

Amerikanstaffordshirenterrierin juuret ovat hurjat. Töitä on tehty, jotta tappelukoiria on saatu salonkikelpoiseksi muiden rotujen joukkoon.

Salme Mujunen

Amerikanstaffordshirenterrierillä on yhteiset juuret pitbullin kanssa. Niinpä amstaffikaan ei keskimäärin vielä ole toisten koirien kanssa mutkattomasti toimeen tuleva rotu.

Amerikanstaffordshirenterrierissä on VOIMAA kuin pikkukylässä

Amstaffin esi-isät ovat Englannista, jossa rodun juuret työntyvät bulldoggi- ja mastiffityyppeihin koiriin.

Alun perin teurastajat ja maanviljelijät käyttivät näitä koiria apuna karjan siirtelyssä ja paikallaan pitämisessä. Koirien tapa pitää karjaa paikallaan oli sellainen, että koirat purivat nautoja turpaan. Sittemmin Englannissa muodostui suoranaisiksi kansanhuviksi katsoa, kuinka teurastajan koiria puri härkää teurastajan lopettaessa eläimen.

Kansan keskuudessa koiran kiusaamisen eläimen lihaa alettiin pitää jopa maukkaampana kuin ei-kiusatus. Siksi Englannissa oli varsin pitkään voimassa laki, jonka mukaan teurastaja oli veloitettu härnäämään härkää koiran avulla ennen varsinaista teurastusta.

Tämä "bullbaiting" oli vuosisatojen ajan Englannissa suosittua kansanviihdettä, kunnes se kiellettiin lailla vuonna 1835.

- Teurastajien apulaisia alettiin pian käyttää myös muunlaisissa huvituksissa, kertoo amstaffien jalostuksen tavoiteohjelma. - Eräs viihdetapahtuma oli rotan-tappokilpailu. Koira päästettiin areenalle satojen rottien kanssa ja vetoa lyötiin siitä, kuinka monta rottaa koira tappaa tietyn ajan kuluessa. Mutta koska rotista ei ollut koirille kummoistakaan vastusta, ideoitui niille myös aivan uudenlaisia haasteita. Koiria alettiin käyttää karhu-, hirvi- ja mäyrätappeluissa sekä myöhemmin myös tappeluissa koira koira vastaan.

- Tappelukoirainnostus levisi Englannissa. Näiden koirien omistajat alkoivat parannella tappelukoiriensa ominaisuuksia lisäämällä bulldogityyppeihin koiriin erilaisia metsästysterriereitä ja saivat siten lisää tulisuutta. Tuotos alkoi ulkoisesti muistuttaa nykyistä staffordshiren-bullterrieriä, kertoo Kiia Terho Sticky Wickets kennelistä.

- Näitä staffin kaltaisia terrierejä alkoi sittemmin kulkeutua maahanmuuttajien mukana myös Yhdysvaltoihin, jossa niistä jalostettiin korkeampia ja elegantimpia. Tätä staffin amerikkalaistunutta versiota alettiin kutsua pitbullterrieriksi.

- Pitbullterrieriä käytettiin koiratappeluissa mm. New Yorkin, Chicagon ja Bostonin pubien ympäristössä, Terho tietää. - Ja vaikka koiratappelut kiellettiin Yhdysvalloissa vuonna 1898, tämä toiminta on jatkunut aina näihin päiviin saakka niin Yhdysvalloissa kuin Englannissakin. Ja valitettavasti rantautunut jopa Suomeen.

REKISTERÖINTIÄ JA NIMENMUUTOS

- Yhdysvalloissa pitbullit olivat maatilojen ja karjankasvattajien hyödyllisiä apulaisia. Ne seurasivat uudisraivaajien vankkureita, auttoivat karjan käsittelyssä ja vartioivat asutusta, kertoo Kesselin kennelin Sanna Berghäll.

- 1800-luvun lopulla Amerikkaan perustettiin rekisteri, jonka tavoitteena oli edistää tappelukoirajalostusta. Syntyi United Kennel Club (UKC), joka rekisteröi koiria rotunimellä American Pit Bull

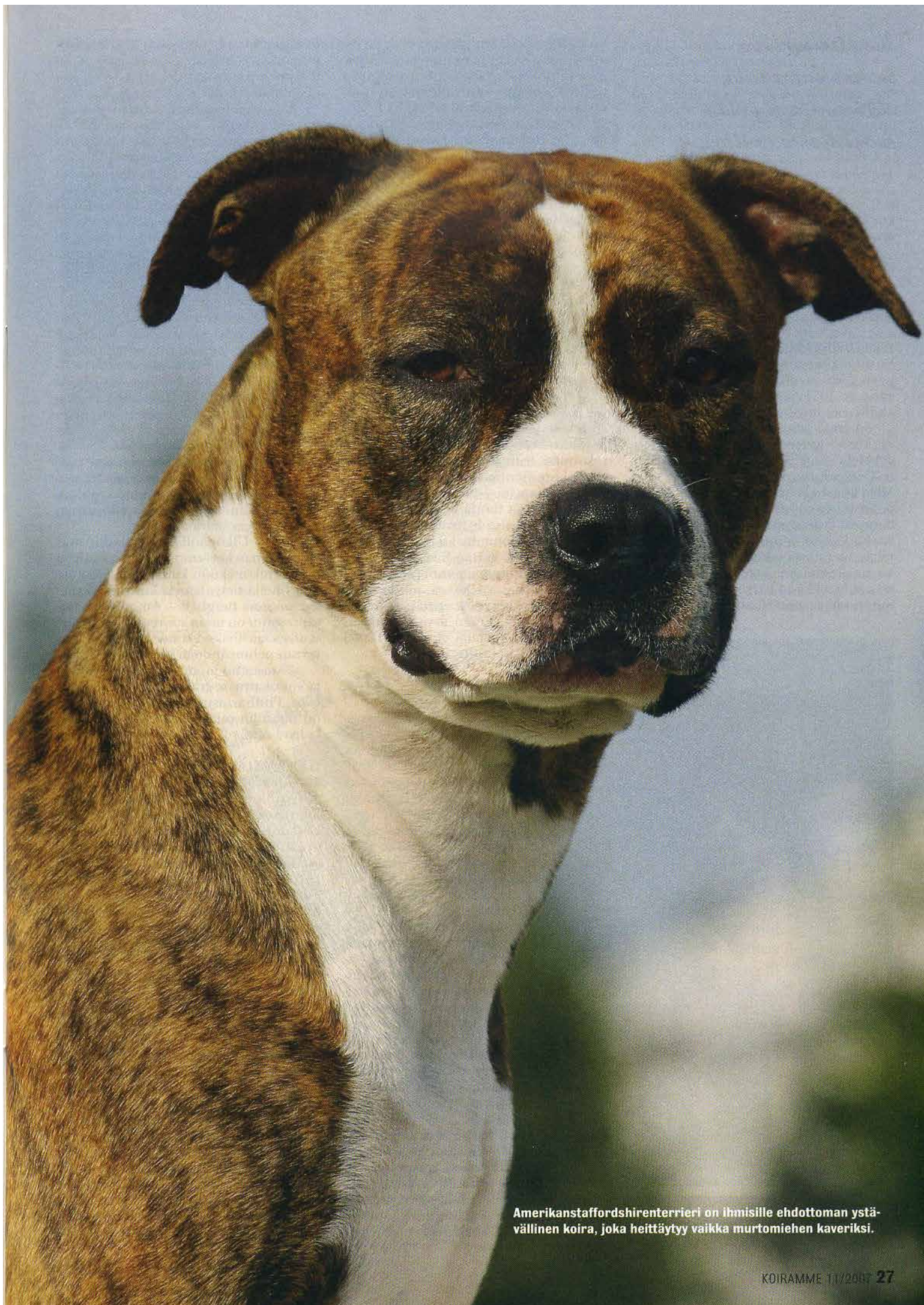
Terrier. 1930-luvun alussa kävi ilmeiseksi, että osa pitbullrodun kasvattajista ei halunnut kasvattaa koiriaan tappelukäyttöön. Sen sijaan he pyysivät toista amerikkalaista järjestöä American Kennel Clubia (AKC) hyväksymään koiransa rekisteriin. Kasvattajien tavoitteena oli jalostaa pitbullista luonteeltaan helpompia perhe- ja näyttelykoiria.

- AKC hyväksyi näiden kasvattajien pitbullit alaisuuteensa ja kirjasi ne aluksi staffordshiren-bullterriereinä. Myöhemmin AKC teki pesäeron englantilaiseen staffiin muuttamalla rotunimen American Staffordshire Terrieriksi eli amstaffiksi.

- Tämä kaikki toimi lähtökohtana sille, että amstaffikasvattajat alkoivat panostaa rodun ulkonäön jalostamiseen, kertoo Kiia Terho. - Kasvatustyön tavoitteena oli lisäksi rodun ihanteellisten luonteenpiirteiden säilyttäminen, sillä rohkeus ja uskollisuus koettiin tärkeiksi osiksi amstaffin persoonaa. Pitbullin jalostusta ohjasi tuolloin ja ohjaa yhä edelleen menestyminen koiratappeluissa.

Tätä taustaa vasten voi määritellä, että amstaffi on pitbullin näyttelyversio. Amstaffin ulkomuoto on lähellä alkuperäistä pitbullia, mutta luonnetavoite on nykyään huomattavasti soveltuvampi.

Kanta ei ole jakautunut täydellisesti. - 1930-luvun jälkeenkin AKC:n amstaffirekisteriin on lisätty UKC:ssa rekisteröityjä amerikanpitbullterriereitä eli osa koirista on kaksoisrekisteröityjä, kertoo Salina Parkkonen. - Näitä koiria on osallistunut koiranäyttelyihin ja ne on palkittu hyvin-

Amerikanstaffordshirenterrieri on ihmisille ehdottoman ystävällinen koiraa, joka heittäytyy vaikka murto miehen kaveriksi.

*Ihmisen tehtäviä
on huolehtia siitä,
ettei amstaffi joutu
puolustamaan itseään.*

kin korkeasti. Nykyään myös pitbullista on olemassa oma näyttelyversionsa.

Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että edellä mainittu historiallinen UKC ei enää tänä päivänä ole taistelukoira-erikisteri, vaan toimii kaikkien rotujen rekisterinä aivan samoin kuin AKC.

1980-LUVULLA SUOMEEN

Ensimmäiset amstaffit tulivat Eurooppaan 1970-luvulla. FCI hyväksyi rodun vuonna 1971 ja Suomen Kennelliitto aloitti rekisteröinnit vuonna 1986.

Suomeen ensimmäiset amstaffit tulivat 1985. Kyseessä olivat uros Blue Angel Mela's Sam ja narttu Rachel vom Simba-Camp. Ensimmäiset pentueet kasvatti Mela Ekman kennelnimellään Dinah-Mitte. Seuraavaksi kasvattajakaartiin astuivat kennelit Stillstorm's ja Vuorelan.

Kaikkiaan Suomessa on rekisteröity tähän mennessä vajaat 900 amstaffia.

Ensimmäisen kymmenen vuoden ajan rotu oli hyvin harvinainen, mutta viime vuosina rekisteröinnit ovat kasvaneet

huimaa vauhtia. Muutamana vuonna on menty jo yli sadan pennun rajan. – Myös paperittomien "amstaffien" tuonti ja kotimaan tuotanto ovat valitettavasti nousussa, muistuttaa Susanna Berghäll.

Amstaffeja tuodaan Suomeen vuosittain alle 20 kappaletta. Pääosin tuontea tehdään Venäjältä, Tshekistä, Serbiasta, Unkarista, Hollannista, Ruotsista ja USA:sta. Suomesta viedään amstaffeja ulkomaille satunnaisesti, vain muutamia vuosittain. – Monet suomalaiset kasvattajat eivät halua myydä koiriaan rajojen ulkopuolelle, missä niiden kohtelu voi olla hyvinkin erilaista kuin täällä, Berghäll toteaa.

– Meidän pentujamme kysytään usein ulkomaille, kertoo Masterbolt-kennelin Kaisa Metteri-Gold. – Mieluummin kuitenkin näen kasvattamani koiran perheenjäsenenä Suomessa kuin annan sen kennelkoiraksi ulkomaille.

– Suomalaiset amstaffipennut syntyvät ja varttuvat kotiloissa, mikä onkin tälle rodulle ainoa oikea paikka kasvaa ja kehittyä rodunomaisen rohkeaksi seurakoiraksi, Salina Parkkonen vakuuttaa.

Rekisteröintimäärien kasvuun on varmasti useita syitä. – Nykyään nettiaikana on helpompaa tuoda koiria ulkomailta kuin ennen. Toisaalta rotu on koko ajan tullut yhä tunnetummaksi ja saanut siten uusia ihailijoita, kertoo Kiia Terho.

Lukumääräisesti amstaffeja on eniten rodun kotimaassa USA:ssa, mutta myös Venäjällä amstaffit ovat erittäin suosittuja. Erään arvion mukaan Venäjällä olisi jopa 18000 amstaffia.

AMSTAFFIN JA PITBULLIN EROT

Useimmat amstaffiharrastajat kertovat, ettei amstaffia ja amerikanpitbullterrieriä voi välttämättä erottaa toisistaan pelkän ulkonäön perusteella. Rodut erkanivat toisistaan vasta vuoden 1936 tienoilla ja koska kyseessä oli jo tuolloin ulkomuodoltaan varsin yhtenäinen populaatio, ei selkeää eroa ole syntynyt.

Koiratappeluihin jalostettavia pittejä kutsutaan termeillä Gamepit tai Gamedog tai Game-bred. Internetistä löytyy tietoa näiden koirien tappeluvalmennukseen. Ohjeita on mm. anabolisten steroidien annosteluun jotta taistelukoira saisi lisää voimaa, lihasmassaa ja kehittäisi enemmän koiraggressiivisuutta.

Maa ilma ei tietystikään ole niin musta-valkoinen, että kaikki gamepit-linjaiset pitbullit olisivat tappelukoiraikäytössä. Monet niistä elävät tuiki tavallista koiranelämää tavallisten

ihmisten luona, jotka eivät harrasta laitomuuksia koirillaan. Game-linjainen pitbulli ei kuitenkaan ole yhteiskunnassa täysin ongelmaton koira.

Elämä gamepitin kanssa on vahvasti rajoitettua niin, että omistajan on kaikessa toiminnassaan otettava huomioon koiransa syvään juurtunut aggressiivisuus toisia koiria kohtaan. Tämä aggressio voi englantilaisen BBC:n tuottaman TV-dokumentin mukaan kohdistua myös ohi juokseviin lapsiin, jolloin jälki voi olla tuhoisaa. Englannissa on useita lapsia joutunut pitbullien hyökkäysten kohteeksi, eikä kuolemantapauksilta ole välttytty.

Amerikanpitbullterrieri ei ole Suomen Kennelliiton rekisteröimä rotu, mutta amstaffi sen sijaan on. Amstaffit elävät Suomessa koiramaista elämäänsä koiramaisine harrasteineen. Niihin voivat kuulua normaalin perhe-elämän lisäksi käynnit koiranäyttelyissä, tottelevaisuuskokeissa, agilitykilpailuissa, pelastuskoiraharjoituksissa ja palveluskoirakokeissa. Rekisteröidylle koiralle ovat harrastamiseen ovat auki.

– Amstaffien jalostusta ohjaavat pääsääntöisesti terveystulokset ja näyttelymenestys sekä koiran rodunomaisen luonteen säilyttäminen. Amstaffia jalostetaan nimenomaan seurakoiraksi.

– Ulkonäöllisesti pitbullit ovat ehkä hieman kevyempiä kuin amstaffit ja niiden ulkonäköön kuuluu lihaksikkouden ohella tietynlainen kuivuus, vertailee Susanna Berghäll. – Amstaffeilla rasvaprocentti on usein suurempi, joten amstaffista saa lihaksikkouden lisäksi jonkin verran pehmeämmän yleisvaikutelman.

– Amstaffin luonnetta on jalostuksella muokattu seurakoiramaiseen suuntaan. Pittiharrastajien mielestä amstaffi on pitbullin pilattu sohvapaperunaversio. Ja hyvä niin.

EI SILTI VIELÄKÄÄN KOIRAPUISTOKOIRAKSI

Amstaffi on kehitetty työkoirista, joiden luonteeseen on kuulunut erittäin voimakas koiraggressiivisuus. Huolimatta tästä äärimmäisestä piirteestä, on amstaffin ystävällisyys ihmistä kohtaan ollut aina korostunut. Ne ovat tavallisesti hyvin ystävällisiä myös vieraille ihmisille, eikä niistä siksi olisi vahtikoiksi samaan tapaan kuin monista palveluskoiraroduista, esim. saksanpaimenkoirista tai rottweilereista.

Ihmisyystävällisyys on aina ollut perusvaatimus tappelukoirille. Jotta koiraan tappeluttavat ihmiset pärjäisivät koiriens kanssa tulematta itse purruiksi, on eduksi, että koirat eivät osoita aggressiivisuutta ihmistä kohtaan missään tilanteessa. Ei edes kesken kiivaimman koiratappelun.

– Amstaffi, kuten sen serkkurotu stafikin, ovat tunnettuja avoimista ja ihmisrakkaista luonteistaan, Kaisa Metteri-Gold kertoo. – Amstaffi ei milloinkaan saa olla epäluuloinen tai salakavala ihmistä kohtaan. Aikuisena se voi matkan päästä näyttellä etäisesti välinpitämättömyyttä, mutta jos vieras tulee tervehtimään koiraa, ei se pysty peittelemään riemuaan.

Amstaffin väreinä ei suosita aivan valkovoittoista, eikä toisaalta pitbullille tyypillisempää maksanruskeaa.

Viime aikoina amstaffeja on alkanut yhä enemmän näkyä muissakin koiraharrastuslajeissa kuin näyttelyissä.

Amstaffi ottaa yhtä avosydämin vastaan niin puliukon kun virkamiehenkin, Metteri-Gold naurahtaa.

– Amstaffi poikkeaa englantilaisesta serkustaan siten, että se kiintyy omistajaansa staffia voimakkaammin. Jos amstaffi joutuu vieraaseen paikkaan hoitoon, se voi ikävöidä omaa ihmistään niin, että sen ruokahalu katoaa ja ilopille-

ri sulkeutuu kuoreensa muuttuen apaattiseksi sivusta seuraajaksi.

– Aikuisena amstaffi on kotioloissa rauhallinen ja sillä on suurempi tarve miellyttää omistajaansa kun staffilla, kertoo Metteri-Gold. – Amstaffilla tuntuu myös olevan pidempi pinna ja keskittymiskyky enemmän kuin serkkurodulla.

– Amstaffi on luonteeltaan varsin palveluskoiramainen. Staffi taas on sellainen iloinen jokapaikanhöylä, vertailee Kiia Terho.

Kaisa Metteri-Goldin mukaan hyvähermoisen amstaffin ei tarvitse pullistella muille koirille. Ns. remmiräyhääjiä ei juuri tästä rodusta löydy.

– On tyypillistä, että amstaffit tulevat pentuina toimeen lähes kaikkien koirien kanssa ja silloin on hyvä aika sosiaalistamiseen. Amstaffin voi tuolloin antaa leikkiä kaikkien kilttien koirien kanssa, Susanna Berghäll kannustaa. – Omistajan tehtävänä on kuitenkin aina katsoa päältä, etteivät aikuiset koirat kiusaa pentua. Simputuksen uhriksi ei amstaffia pitäisi pienenäkään alistaa.

– Amstaffi ei yleensä aloita rähinää, mutta amstaffi ei myöskään käännä toista poskeaan ja ota selkäänsä, jos tappelu on jo alkanut. Se puolustaa itseään liiankin tehokkaasti, sanoo Berghäll. – Ihmisen tehtävä on siksi aina huolehtia siitä, ettei amstaffi joudu puolustamaan itseään.

– Itse opastan kasvatinomistajiani seuraavasti: "Muista aina ja kaikkialla, että juuri sinun koirasi vaikuttaa koko rodun >

Amstaffilta ei jää mikään asia huomaamatta, vaikkei vahtimisviettiä olekaan.

Rotu tuli Suomeen 1980-luvulla. Yleistymisen on alkanut todella viime vuosina. Penturekisteröintien määrä on kivunnut puolentoista sadan tuntumaan.

maineeseen niin hyvässä kuin pahassa-kin. Älä anna amstaffisi aiheuttaa vahinkoa kenellekään. Amstaffi ei ole aikuisena koirapuistokoiri, älä vie sitä leikkimään vieraiden koirien kanssa. Vältä muuallakin viimeiseen saakka yhteenottoja koirien kanssa, sillä on aivan yhden-tekuvää kuka tappelun aloittaa. Amstaffin voimakkailla leuoilla joka tapauksessa tulee pahaa jälkeä”.

Sarianna Huuhkan mukaan rodun huonoin puoli on, etteivät ne aikuisena tule toimeen samaa sukupuolta olevien koirien kanssa. – Silti tämä ei ole ylitsepääsemätön ongelma amstaffiharrastajille. Riskit tiedostetaan ja ongelmat vältetään riittävällä ennakoinnilla.

Kiia Terho mainitsee rodun huonoksi puoleksi joidenkin urosten voimakkaan dominanssin, joka osaamattomissa käsissä voi aiheuttaa ongelmia. – Miinukseksi listaisin myös muiden harrastajien tavoin koira-aggressiivisuuden. Vaikka amstaffia on jo pitkään jalostettu perhe- ja harrastekoiraksi karsimalla jalostuksesta pois koira-aggressiiviset yksilöt, tätä ominaisuutta löytyy jossain määrin yhä edelleen. Lievimmillään urokset eivät tule toimeen samaa sukupuolta olevien kanssa, mutta rankimmillaan ne eivät tule toimeen edes narttujen kanssa.

ROHKEUS ASUU SYDÄMESSÄ

Amstaffi on eläväinen koira, joka tarkkailee ympäristönsä tapahtumia, eikä sitä jää mikään asia huomaamatta. – Tyypilliseen valppauteen kuuluu, ettei koira ai-noastaan tarkkaile, vaan myös aktiivisesti

*Onko todella valmis
kohtaamaan ensimmäisen
vuoden aikana kotiin
tullessa revityt seinät,
matot, huonekalut, vaatteet,
kengät, kännykät, kamerat,
peitot, tynnyt, patjat ja
huonekasvit...*

ottaa osaa elämänmenoon, Susanna Berghäll mainitsee.

Amstaffi on luonteeltaan hyvin rohkea. – Rohkeus on siihen sisäänrakennettuna.

– Amstaffin pitää vaikuttaa kaikissa tilanteissa äärimmäisen varmalta. Rohkeus ei ole sama asia kuin aggressiivisuus, päinvastoin. Usein aggressiivisuudella peitetään nimenomaan rohkeuden puutetta ja epävarmuutta. Ihanneluonteinen amstaffi ei koskaan osoita aggressiivisuutta muita eläimiä tai ihmisiä kohtaan. Sen ei tarvitse.

Amstaffiharrastaja Riina Rajapuro mieltää amstaffin luonnetestitermein määritellynä kovaksi koiraksi. – Pehmeys ei ole näille tyypillistä, vaikka se tietysti helpottaisi koulutettavuutta ja yleistä hallintaa. Mutta pehmeys toisi mukanaan myös negatiivisia luonteenpiirteitä: varovaisuutta ja arkuutta. Amstaffille ne eivät sovi.

– Amstaffi ei kovuutensa vuoksi liiemmin muistele asioita, vakuuttaa myös Kaisa Metteri-Gold. – Sen elämänsäsenne on enemmänkin ”Hupsista, kävipä hassusti. No, kohti uusia seikkailuja!”. Arka ja pelokas amstaffi olisi suorastaan rodun irvikuva. Tämän rodun pitää huokua ympärilleen itsevarmuutta ja aitoa rohkeutta.

Kirsi Kostamon mukaan amstaffille täytyy joskus vääntää oppia ratakiskosta. – Tuntuu, että näiden koirien keskittymiskyky ja häiriönsietokyky kehittyisi jonkin verran hitaammin kuin muilla roduilla.

Sarianna Huuhkan mukaan amstaffi on kaikkea muuta kuin vahtikoira. – Useat amstaffin omistajat ovat sanoneet, että jos amstaffi vain osaisi, se kantaisi murtovarkaalle tavarat autoon ja keittelisi lopuksi lähtökahvit.

Amstaffit eivät ole lainkaan haukuherkkiä. – Meillä kuulee noin kerran viikossa yhden haukahduksen. Se siitä räksytyksestä, toteaa Pekka Ikonen. – Jos koira on epärodunomaisen epävarma, se voi olla haukuherkempi ja pohista hermostuneesti, kertoo Riina Rajapuro. – Myös vahtihaukku raikaa tiheämmin sellaisten yksilöiden suusta.

Maaria Kostamo on löytänyt amstaffista oikean rodun itselleen. – Pahaa sanottavaa en tästä rodusta löydä. Amstaffi luottaa syvästi ihmiseen ja on helposti käsiteltävä kaveri. Laumalleen uskollisempaa ystävää saa etsiä! Näitä piirteitä arvostan koirassa korkealle.

MILLAISELLE IHMISELLE?

– Amstaffi ei välttämättä sovi jokaiselle, joihin sen komea ulkonäkö tekee vaikutuksen, Anu Hallström sanoo. – Aivan liian usein amstaffi otetaan edelleenkin egonjatkeeksi.

Virpi Kalliomaan mielestä amstaffista haaveilevan ihmisen pitää itse olla tasapainoinen. – Tämä rotu ei sovi persoonallisuusongelmaille, jolla ei ole muuta mielenkiintoa rotua kohtaan kuin että se näyttää ”pahikselta”.

– Amstaffityyppisten koirien maine houkuttelee toisinaan vääränlaisia ihmisiä hankkimaan sen itselleen, Maaria Kostamo harmittelee. – Ajatellaanko silloin ehkä, että näillä koirilla olisi pelotevaikutusta kanssaihmiisiin niiden lihaksekkään ulkomuodon vuoksi? Silloin ei ole ymmärretty että monet ihmiset kyllä tuntevat rodun ihmisystävällisen perusluonteen.

Riina Rajapuron mielestä amstaffia ei kannata hankkia, jollei ole ymmärtänyt mitä sen karu historia merkitsee ja kuinka se vieläkin vaikuttaa koiran kanssa elämiseen. Kiia Terho suosittelee amstaffia normaalilla maalaisjärjellä varustetulle ihmiselle, joka ymmärtää että koira on koira, eikä pienoisihminen. – On hyvä sisäistää, ettei koirien maailmassa tunneta demokratiaa.

– Ennen amstaffin hankintaa kannattaa kysyä itseltään, onko todella valmis kohtaamaan ensimmäisen vuoden aikana kotiin tullessa revityt seinät, matot, huonekalut, vaatteet, kengät, kännykät, kamerat, peitot, tynnyt, patjat ja huonekasvit, listaa Anu Hallström. – Ja tämän rulljanssin päätyttyä – onko vielä valmis kohtaamaan terrieriroituksen ison koiran uhmaian? Entä löytyykö sitkeyttä kouluttaa kovapäinen koira niin, että se pysyy aikuisena hallinnassa kaikissa mahdollisissa tilanteissa? Entä onko valmis käyttämään aikaansa niin, että koira saa purettua energiansa oikeisiin harrastuksiin, eikä esim. juuri ostetun ruokailupöydän jalkoihin? Jaksako lisäksi vastaanottaa kaikki ne kommentit, joita taistelukoiran imago kantava lemmikki vastaanottajissa aiheuttaa?

Niina Lahtisen mukaan amstaffi ei sovi aina edes pitkän linjan koiraihmisille. – Jos on tottunut toimimaan paimenkoirien kanssa, voi amstaffin itsenäisyys ja vietikkyys hämmentää. Siinä missä palveluhaluinen paimenkoira tekee asiat kerran ne opittuaan, amstaffille täytyy luoda yhä uudestaan ja uudestaan motivaatio suorittaa samoja tehtäviä. Amstaffi tottelee harvoin vain saadakseen nöyrästi palvelua ihmistä.

– Oikein koulutettuna amstaffi on joka tapauksessa uskollinen ystävä ja monipuolinen harrastuskoira, Susanna Berghäll vakuuttaa.

PARRASVALOISSA

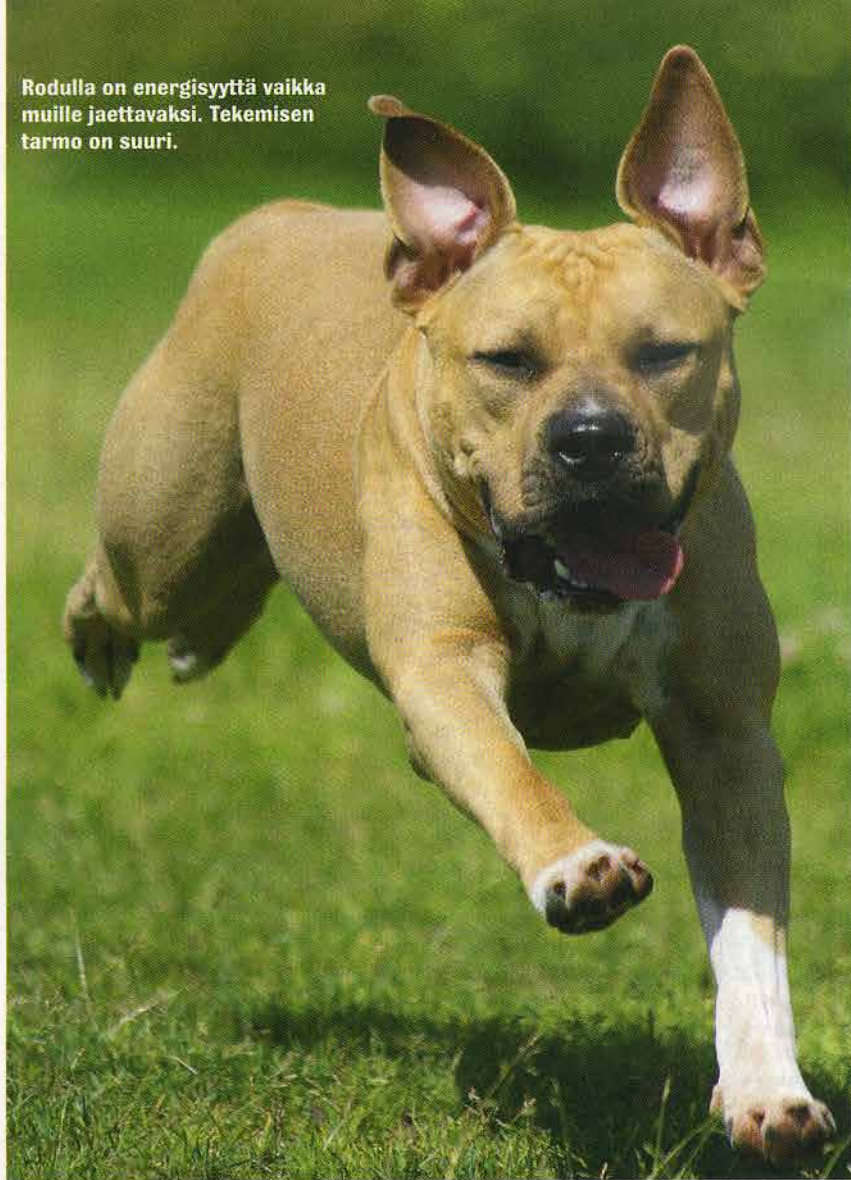
Amstaffien kanssa harrastetaan aktiivisesti. Koiranäyttelyt ovat perinteisesti suosituin harrastusmuoto, mutta niiden rinnalle ovat nousseet myös toiminnallisemmat lajit kuten tottelevaisuuskokeet, agility ja palveluskoirakokeet.

– Koiranäyttelyissä kaikkien aikojen menestynein amstaffi on USA:n tuonti Fraja EC Gold Standard eli Ozzie, kertoo Susanna Berghäll. – Ozzie menestyi hyvin Yhdysvalloissa jo ennen muuttoaan Suomeen.

– Menestyksekkäin Suomessa syntynyt amstaffi on puolestaan Ozzien tytär Masterbolt Feels Like Gold eli Hulda. Hulda on voittanut ensimmäisenä amstaffina Suomessa kaikkien rotujen näyttelyn kauneimman koiran tittelin. Hulda voitti tänä vuonna myös erikoisnäyttelyn, johon osallistui yli 100 samanrotuista.

Muita näyttelyissä menestyneitä amstaffeja ovat harrastajien mukaan mm. Chi-Town

Rodulla on energisyyttä vaikka muille jaettavaksi. Tekemisen tarmo on suuri.

Geena, Diabolicstaffs Mighty Hi Hopes, Dinah-Mite Berry, Dinah-Mite Brutus, Kesselin End and Enough, Kesselin Femme Fatale, Masterbolt Geronimo, Masterbolt Ginger, Masterbolt Spartacus, Rowdytown Huckleberry Finn, Stillstorm's Elvis ja Stillstorm's Smooth Mike.

– Palveluskoirakokeisiin amstaffit eivät ole vielä yltäneet, kertoo Berghäll. – Kuitenkin näyttöä maastopuolen osaamisesta on jo olemassa, sillä vuonna 1998 pelastuskoiraraunioilla Stillstorm's Ashley voitti SM-pronssia.

Käyttäytymiskokeen eli BH:n on suorittanut tähän mennessä 11 koiraa ja yhä useampi harrastaa koiransa kanssa jälkeä tai hakua tavoitteenaan osallistua myöhemmin PK-kokeisiin. – Tottelevaisuuskokeissa käy kymmenkunta amstaffia, ylimmillään voittajaluokassa. Agilitys on kilpaillut vajaa kymmenkunta amstaffia, joista pari edennyt kakkosluokkaan.

Ehdottomasti legendaarinen amstaffi on näyttelymenestyksensä myötä jo edellä mainittu Ozzie, joka on myös luonnetestattu hyvillä pisteillä. Se on tehnyt vuosien ajan rodulle myönteistä PR:ää. Legendaarinen on myös monilahjakkuus Stillstorm's Missie eli Martta, joka on Suomen muotovalio, kilpailee tokosaa ja agilitys ja on luonnetestattu huipupistein 265.

– Tähän mennessä kaikkiaan 97 amstaffia on luonnetestattu, kertoo Salina Parkkonen. – Ja osallistujamäärät kasvavat vuosi vuodelta. Testitulosten perusteella voisi sanoa että amstaffit ovat toimintakyvyltään kohtuullisia tai suuria, terävyydeltään pieniä tai kohtuullisia, puolustushalultaan kohtuullisia, taisteluhalultaan suuria tai kohtuullisia, hermorakenteeltaan hieman rauhattomia, temperamentiltaan vilkkaita ja kovuudeltaan kohtuullisen kovia tai hieman pehmeitä. Luoksepäästävyys on tyypillisesti hyvältätahtoinen, luoksepäästävä ja avoin. Amstaffit ovat pääsääntöisesti laukausvarmoja.

– Amstaffin luonnetestituloksen tulisi yksiselitteisesti olla kaikilta osa-alueiltaan plusmerkkinen, selvittää Kaisa Metteri-Gold.

– Amstaffiyhdistys tukee hienolla tavalla rodun harrastusta, kiittelee Kirsi Kostamo. – Pääkaupunkiseudulle, jossa valtaosa amstaffiharrastajista asuu, on vuokrattu sisähalli talvikaudeksi 2007–08, jotta lyhytkaarvaiset amstaffit voisivat harrastaa kylmänä vuodenaikana. Yhdistys järjestää koulutusta, jossa keskitytään ensin arkitottelevaisuuteen ja hallintaan, myöhemmin myös tokon ja BH-kokeen vaatimuksiin.

– Harrastustulokset eivät vielä ohjaa amerikanstaffordshirenterrierjalostus-

ta, kertoo Lehto-Sun's kennelnimellä kasvattava Sanna Lehtonen. – Tällä hetkellä vain näyttelytulokset määräävät jalostuksen suuntaa. Menetettäisiinköhän paljoakaan, jos luonne nostettaisiin välillä prioriteeteissa ulkonäön edelle?

Amstaffiharrastaja Anu Hallström toivoisi myös harrastustulosten vaikuttavan yhä enemmän jalostusvalintoihin. Luonne ja ominaisuudet kun ovat yhtä suuri osa amstaffia kuin ulkonäkökin.

VAHVA JA KETTERÄ

– Ihanteellinen amerikanstaffordshirenterrieri vaikuttaa kokoonsa nähden hyvin voimakkaalta, selvittää Salina Parkkonen. – Suhteutus täytyy tehdä nimenomaan verrattuna kokoon, sillä amstaffin ei kuulu olla ylivankka tai raskas, kuten ei myöskään ylijalo.

Amstaffeissa on kolme eri tyyppiä: bull-, moderni- ja terrierityyppi. Bulltyypinen on näistä raskain. Se on voimakasluustoisempi ja lyhytraajaisempi kuin muut tyypit. Terrierityyppi on pitkäjalkaisempi ja kevytluustoisempi, usein yleisvaikutelmaltaan hieman tyylikkäämpi. Modernityyppi on edellä mainittujen bull- ja terrierityypin täydellinen välimuoto. Modernityypissä yhdistyy bulldogin voima ja terrierin linjakuus.

Kaikilla kolmella tyyppillä on vakiintunut paikkansa amstaffirodussa ja kaikille niille löytyy omat kannattajansa.

– Oikeanlainen amstaffi vaikuttaa rakenteeltaan tasapainoiselta: voiman ja temperamentin suhde on tärkeä, kertoo Salina Parkkonen. – Amstaffia ei voi verrata pikajuoksijaan tai painonnostajaan, pikemminkin se on kuin kymmenottelija, joka tarvitsee voimaa mutta myös ketteryyttä ja hyvää koordinaatiota. Pelkkä nopeus tai raaka voima ei riitä. – Ja amstaffiurossa pitää ehdottomasti tunnistaa urokseksi ja narttu nartuksi ilman kurtistusta vatsan alle, korostaa Kaisa Metteri-Gold.

– Rodunomaisen tyypilliseen amstaffin päähän kuuluu selvästi erottuvat, voimakkaat posket, selvittää Kiia Terho. – Sillä on kauniisti kaartuva, keskipitkä ja vahva kaula, leveä ja syvä rinta, melko voimakkaasti kaartuneet kylkiluut. Amstaffin eturaajat ovat suorat ja vahvat, takaosa lihaksikas ja hyvinkulmautunut.

– Amstaffin ilmeen pitää olla ja tarkkaavainen ja eloisa, muistuttaa Sarianna Huuhka. – Vaaleita silmiä ei suosita, sillä ne tekevät ilmeestä kylmän ja karun, eikä amstaffi ole sellainen.

– Amstaffi on nimenomaan komea, ei kaunis tai mitenkään suloinen, mainitsee Terho. – Ylväys on myös tärkeää. Amstaffin tulee kantaa itsensä ryhdikkäästi eikä pyydellä anteeksi olemassaoloaan. Tämä näkyy myös liikkeessä. Amstaffi ravaa joustavin ja maatavoittavin askelin, hyvällä takapotkulla, se ei koskaan laahusta, Terho korostaa.

Amstaffeilla kaikki värit ovat sallittuja, mutta ei-suositavien joukkoon kuuluu merkkivärinen (tan-väritys) ja maksanuskea sekä yli 80 % valkoiset. Tavalisia ovat valkomekkiset raidalliset (brindlet), mustat, punaiset tai fawnit ja nämä

kaikki laimennusgeenisen sinisävyisinä (sininen, sinibrindle jne.). Edellä mainitut värit voivat esiintyä myös niin, että valkoinen on pääväri ja väritys laikuina valkoisen seassa.

– Mitään väriyhdistelmiä ei ole kielletty, mutta kahden lehmänkirjavan (piedvärisen) koiran pennuista voi tulla liian valkovoittoisia, sanoo Terho. – Maksanruskea väri on epätoivottu erotukseksi pitbulleista, joilla maksanruskea on yleinen.

YLEISTÄ TERVEYTTÄ TILASTOJEN KARUUDESTA HUOLIMATTA

Amstaffien terveystarkastamisessa Suomi on edelläkävijämaa. Monessa muussa maassa amstaffeja ei lainkaan tutkita.

Amstaffit ovat mukana Kennelliiton ylläpitämässä perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmassa eli PEVISA:ssa. Ohjelman mukaan pentujen vanhemmilla tulee olla lonkka-, kyynärnível- ja silmätarkastuslausunnot. Lonkaniveldysplasian osalta rekisteröinnin raja-arvo on C.

– Lonkanivelen dysplasia eli lonkka-vika harvemmin vaikuttaa amstaffin elämään rajoittavasti, kertoo Salina Parkkonen. – Voimakas lihaksisto tukee niveltä siinä määrin, etteivät havaitut poikkeamat yleensä näy ontumisina tai kiputiloina. Tätä tietysti edesauttaa myös rodun suhteellisen korkea kipukynnys. Lonkavikaisten osuus kuvatuista koirista on 63,3 %, joskin vika-asteet painottuvat lievimpään C-asteeseen.

Amstaffien kyynärnivelistä on myös tavattu dysplasiaa (OD). Sairaita on kaikkiaan 33,3 % kuvatuista koirista.

– Kyynärnivelten kasvuongelmat invalidisoivat etupainoista rotua huomattavasti vakavammin kuin lonkkaviat, kertoo Kaisa Metteri-Gold. – Kyynärniveliä on jonkin verran jouduttu operoimaan kirurgisesti.

Leikkaushoitoa ovat vaatineet myös ristisidevammat. – Etenkin nuoret koirat ovat ristisidevaurioiden suhteen todellisia riskiryhmäläisiä, sillä vauhtia ja vaarallisia tilanteita riittää.

– Silmätauteista on tullut ilmi PHTVL / PHPV ja RD. Toisinaan löytyy myös Cilia Aberrantia ja satunnaisesti muita vaarattomia mykiö- tai verkkokalvolöydöksiä, listaa Parkkonen. – Amstaffien terveystilanne silmien osalta on hyvä, sillä HC, PRA ja muut vakavat silmätaudit eivät ole ainakaan toistaiseksi tulleet rodun vitsauksiksi, kertoo Parkkonen.

Muita amstaffeilla tavattuja sairauksia ovat mm. iho-ongelmat, ruoka-aineherkyydet, purentaviat ja häntämutkat.

– Amstaffit tekevät yleensä varsin suuria pentueita, 12 pentua ei ole mikään harvinaisuus, muistelee Metteri-Gold.

VIRTAA PIISAA

Touhukkaat amstaffit ovat intensiivisesti mukana omistajiensa arjessa. Seuraavassa amstaffiharrastajat kertovat koiriensa mukavista touhuiluista ja arjen pienistä riemukkaista hetkistä.

Kaisa Niemisen Hemu-amstaffi rakastaa kaikenlaista puuhailua. – Tylsistyydessään se keksii omaa kivaa ja voi silloin syödä mm. tapettia, lattialistoja tai vaikka betoniseinää.

– Pientä vauvaamme Hemu nuolee vähän väliä ja vauvan puklit ovat sen erityistä herkkua. Vieraamme ovat saaneet monet hyvät naurut, kun puklun tultua huudan vain ”Hemu!” niin koira tulee ja siistii vauvan. Hemu on ollut aina vauvaa kohtaan ehdottoman kiltti ja hellä.

Laura Kanasen amstaffit ovat keskenään kuin yö ja päivä. – Aapo-uros on ollut pennusta saakka rauhallinen mietiskelijä. Kerttu-narttu puolestaan on täynnä virtaa ja se touhuaa lähes 24 tuntia vuorokaudessa, seitsemän päivää viikossa.

– Ulkona Kerttu viihdyttää itseään metsästämisellä karpäsiä, pääskysiä tai sudenkorentoja tai mitä tahansa lentäviä ötöitäisiä. Jos se ei pääse ulos hyönteisjahdiin, se metsästä sisällä auringonvalossa leijailevia pölyhiukkasia. Jollei niitä satu olemaan, se tamppaa etutassuilla sohvaa tai nojatuolia ja järjestää pölyä ilmaan. Kun aurinko laskee ja pölyhiukkaset asetuvat sijoilleen, Kerttu siirtyy jahtaamaan grillistä leijailevia tuhkahitusia tai vaikka lepakoita.

Kyllä tekeväälle aina työtä riittää! •